

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

725.091

Szerző:

Cím: *Az ötvenéves Kispeszt*

Hely

Idő

"1923"

Személy

Forrás:

Magyarország

Br

(Hely)

1923. 9. 8.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Az ötvenéves Kispeszt

Ötvenkrajcáros telkeken épült fel Csonka-Magyarország egyik nagy városa. — A félszázéves város múltjából. — Kispeszt virágzó jelene, — Készülődések a jubileumra. — Nagy lépésekkel új ötven év fele

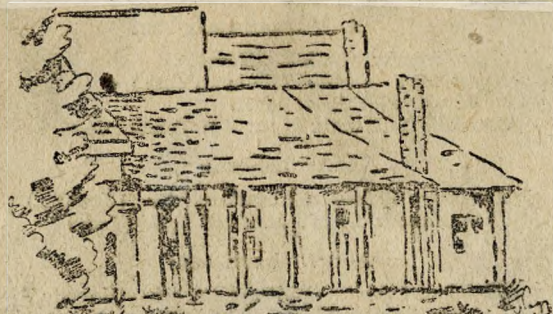
(A Magyarország tudósítójától.) Szeptember 8-án ünnepi Kispeszt város közönsége ötvenedik évfordulóját annak, hogy önálló nagyközséggé lett. Ötven esztendő alkotó munkájának, félszázad gazdasági és kulturális fejlődésének emlékeztetésképpen a szemléltető, zúgva-zakatozva dolgoznak a gyárak gépei, égbetörnek a füstölő gyárkémények. Az emberi erő, az emberi akarat munkáját ünneplik, ötven esztendőnek nagy munkáját, vorejtékes küzdelmét, mely úgyszólván a semmiből varázslódott eleven valósággá.

Az ötvenkrajcáros föld

1871-ben Kispeszt mai helyén nem volt semmi épület, nem volt semmi élet. Ebben az esztendőben Herrich Rózsa és Eggert megvették azt a területet, amelyen most Kispeszt fekszik és felparcellázták. Az első alapítók kis házakat építettek és ötven krajcárért adták a föld négyesüzlét. Ebben az időben semmiféle közlekedési eszköz nem volt még Kispeszen. Gyalogszerrrel érintkeztek Pesttel. Később két hat-üléses omnibusz vitte ki a közönséget a fővárosból, mert akkor már meglehetősen szép számmal voltak házak és egyéb épületek, annyira, hogy 1872-ben a lakosság községgé alakult át és Kispeszt nevet választotta. Az újonnan alakult község első bírása Berán Ferenc volt.

Az első vasút

Évtizedek multak el ezután csendes munkában, dolgozásban. Egymásután keletkeztek a kis utcák, egymásután keletkeztek kisebb ipartelepek és gyárak, mindenki érezte, hogy a kis község csakhamar bele fog kapcsolódni Budapest és Pestszentlőrinc forgalmába. Ez nem is váratott sokáig magára. A szentlőrinci téglagyár iparvasút építésére kapott engedélyt, amely a Ludoviceumtól indult Szentlőrinc felé. Itt megengedték, hogy a teherkocsikhoz

Kispeszt egyik legrégibb háza

két személyszállító kocsit csatoljanak. Ez adott aztán lendületet Kispeszt fejlődésének. A kis téglavasúton lassan-lassan a kirándulók egész serege ke-
rest fel Kispesztet. Vasárnaponként minden vendéglő tele volt pesti vendégekkel, akik közül soknak annyira megtetszett a hely, hogy házat építetett magának. Így lassan-lassan annyira elszaporodott a lakosság, hogy a téglavasútnak a tulajdonképpeni téglaszállítást csak éjjel bonyolíthatták le, nappal még a teherkocsik is tele voltak utasokkal.

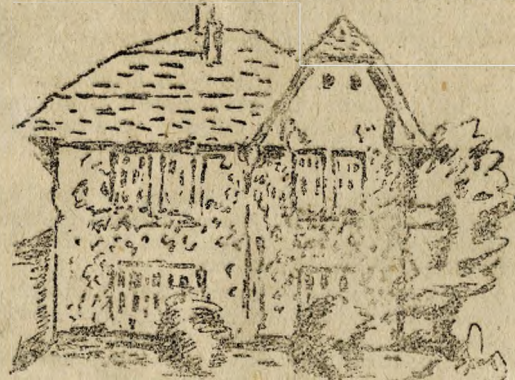
Igazi fellendülés akkor következett be, amikor a kis iparvasutat villamosították. A villamosközlekedés már pezsdülő életet váltott ki és könnyűvé tette a forgalmat Budapest és Kispeszt között. Amikor aztán a városon keresztülvivő állóúti szakaszt kerámmal burkolták, megadatott a gyárak létesítésének főfeltétele.

Az ipar és kereskedelem

Munkatársunk beszélgetett egy kispeszi mérnökkel, aki gyermekkorában Kispeszi lakos. Az ő emlékezete szerint adjuk a következőket:

— Eleinte egyáltalán nem volt ipari és kereskedelmi élet. Lassan-lassan kisipar kezdett lábrakapni. Emlékszem rá, hogy a bútortárs fejlődött ki legelő-

ször Kispeszen. Azután sorra keletkeztek az utcák, nagyobb ipartelepek és gyárak úgyhogy most Kispesznek öt-hat olyan gyára van, amely 500 munkásnál többet foglalkoztat. A kereskedelem is rohamosan

Modern villa Kispeszen

érte el azt a nívót, amelyiken most van. Aki most Kispeszt tulajdonképpeni főuccáját, az Üllői utat végignézi, láthatja, hogy oly sűrűn vannak egymás-mellett kereskedések és üzlethelyiségek, mint a főváros legforgalmasabb uccáján.

A kulturális fejlődés

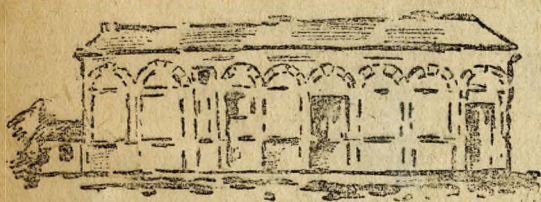
Kulturális téren is erős iramban jutott oda Kispeszt, ahol most van. Eleinte óvodája és elemi isko-

laja volt csak, azután felépítette a polgári fiúiskolát, később polgári leányiskolát kapott, ma nyolcosztályú gimnáziumban tanítják Kispest reményteljes ifjúságát.

A múlt század végétől kezdve újságja is volt Kispestnek. Mindig akadt valami íróféle ember, aki hetilapot szerkesztett a lakosság számára. Ma is van hetilapja Kispestnek, a *Kispest-Szentlőrinc* című újság.

Thália papjai Kispesten

1894-ben Bódy János egy hosszú házat építtetett az Üllői útra, amely alkalmas volt színházi előadásokra. 1894-ben volt az első előadás, melyet Kispest műkedvelői tartottak. Az ünnepségre Cziklay Lajos hírlapíró írt prólogot. Szeptember 19-én pedig megjelentek Kispest uccáin a piros falragaszok, melyen Mezey Béla színgazdátó bejelentette, hogy a »hazai művészet ápolásának céljából« 30 tagú társulatával megkezdí előadásait Kispesten a »Kornevilleti harangok«, »A suhanc«, »Mikádó« című operetekkel, »Búbospacsirta«, »Csillaghullás« népszínművekkel, a »Három testőr« című vígjátékot. »A dolovai nábob leánya« című színművel és a »Diurnista Sanyaró

Az első színház

Vendel, meg »A tót legény Amerikában vagy utazás Chicagóba« című bohózzattal. A helydrak ekkor 20 krajcárnál kezdődtek. A legdrágább hely 80 krajcár volt.

Igen kedves és megható visszaemlékezéseket mond el nekünk Bódy János mérnök, aki felépítette a színházat és aki sokszor ingyen adott a szegény vándorkomédiásoknak helyiséget.

— Sohasem felejttem el, — mondta, — amikor Náday Ferenc, a Nemzeti Színház egykori hírveves művésze eljött Kispestre vendégszerezni.

— A Béla fiam mindenáron színész akar lenni. Elhoztam Kispestre kipróbálni...

— A próba sikerült — mondja tovább a mérnök, — ma Náday Béla a budapesti Nemzeti Színház tagja.

— Emlékszem Latabár Árpádra is, aki itt volt fiatal színész és az *Aranykakas* című operettben lépett fel először. Szép sikere volt *Derék Antal Burhádorú* című hat képből álló korpéében, ahol Süssholz Kóbi szerepét játszotta.

A jelen

Huszonöt méter széles uccán, az Üllői úton rohog be a fővárosból a villamos Kispestre. Ez a legszélesebb uccája a városnak, de a többi sem kevésbé városias jellegű. Lassan-lassan mindinkább városias képet ölt Kispest. Egymásután épülnek a szebbnél szebb emeletes házak, üzlethelyiségek, lakóházak és különösen nyaralóvillák. A régi Kispestből már csak néhány emlék maradt fenn, mint például egy rozoga, dűledező ház a Zrínyi uccában. 1922-ben alakult át várossá Kispest nagyközség, ma egyike a csonkaország legnagyobb városainak, amennyiben 60.000 lelket számlál. Tavaly választották meg első polgármesterét Válya Gyula dr. személyében.

A jövő

A Magyarország munkatársa beszélgetett Kispest első polgármesterével, aki a hatalmas arányokban fejlődő város jövőjéről, céljairól a következőket mondotta:

— Nagy céljaink és nagy terveink vannak, természetesen mind olyanok, amiket a jelenlegi gazdasági helyzet megenged. Legelsősorban is elhatároztuk, hogy befektítjük az uccákat. Erre a célra 15.000 csemefét vettem és ezt szétosztottam a lakosság között, mert ezáltal remélem, hogy a méhészet, amely Kispesten valamikor nagyon ki volt fejlődve, ismét újra fel fog virágozni.

— Mindennél legfontosabb azonban a csatornázás kérdése, amelynek munkálatait már lassan-lassan megkezdjük. Ezt közegészségügyi szempontból nagyon fontosnak tartom, mert eminens érdeke a fővárosnak, hogy a környéken ne legyen bacillus-telep. Remélem, hogy ehhez állami segítséget kapok, mert csak így tudjuk megcsinálni.

— Amikor várossá alakultunk, megszerveztam a városi adminisztrációt, közmunkákat indítottam, amelyekkel igyekeztem rendbehozni a város uccáit. A jubileumra már néhány szép szociális eredményt dicsőíthetünk. A jubileumi közgyűlésen fogjuk elhatározni, hogy feldolgozzuk a Kispesti napközi otthont, megalkotunk azonkívül egy ingyenes orvosi rendelőt, ugyancsak megalkotjuk a mentőegyesületet is, amelynek felszerelése, helyisége már biztosítva van. Jóléti alapot teremtünk tisztviselőinknek, szép eredménnyel zárult az az akciónk is, amely egy népkönyvtár felállítását előzoza. Eddig már mintegy 1500 kötetet hoztunk össze e célra.

— Nagyon sok és nagyon szép terveink vannak a jövőre. Új városházát szeretnénk építeni, minden uccát ki akarunk kövezni, de a legfontosabb az, hogy legyen vasútállomásunk. Ezt nélkülözi nagyon Kispest ipara és kereskedelme és reméljük, hogy a MÁV vasgyárucaai megállóhelyét átépítik vasútállomássá, mely Kispest fejlődésének ismét nagy lendületet adna.